МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Розглянуто та затверджено Вченою радою
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(витяг з протоколу від 15.05 2020 року
№ 83/5)

Ректор _____ В. П. Мельник

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ, МОНІТОРИНГУ, ПЕРЕГЛЯДУ ТА ЗАКРИТТЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Львів 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Методичні рекомендації щодо розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду та закриття освітніх програм у Львівському національному університеті імені Івана Франка (далі – Рекомендації) розроблені з метою визначення основних засад та принципів розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду та закриття освітніх програм освітніх ступенів «молодший бакалавр», «бакалавр», «магістр» та «доктор філософії» незалежно від форми навчання та становлять складову частину внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності Львівського національного університету імені Івана Франка (далі – Університет).

1.2. Рекомендації розроблені із урахуванням положень Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015), наказу Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», Статуту Університету, Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 (із змінами), інших нормативно-правових актів у сфері вищої освіти.

1.3. Освітні програми розробляються із урахуванням вимог стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, вимог професійних стандартів (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

1.4. Освітня діяльність в Університеті на різних рівнях освіти здійснюється за відповідними освітніми, освітньо-професійними, освітньо-науковими програмами (надалі – ОП).

1.5. Здобуття вищої освіти на кожному рівні передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти, а саме:

- молодший бакалавр;
- бакалавр;
- магістр;
- доктор філософії.

1.6. Обсяг Освітніх програм вищої освіти визначається у кредитах ЄКТС і, якщо інше не визначено стандартом вищої освіти, складають:

- за початковим рівнем (коротким циклом) вищої освіти – 120 кредитів ЄКТС.
- за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти – 180-240 кредитів ЄКТС;

для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі освітнього ступеня молодшого бакалавра або на основі фахової передвищої освіти – Угіверситет має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, максимальний обсяг яких визначається стандартом вищої освіти.

- за другим (магістерським) рівнем вищої освіти навчання здійснюється за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою при цтому:

- обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра в Університеті становить 90 кредитів ЄКТС;

- обсяг освітньо-наукової програми - 120 кредитів ЄКТС. При цьому освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

- за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої осіти - 30-60 кредитів ЄКТС.

1.6. Нормативна тривалість навчання за Освітніми програмами визначається в академічних роках. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, навантаження одного навчального року за денною формою навчання – 60 кредитів ЄКТС.

1.7. ОП повинна містити чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії Університету. Визначення цілей та програмних результатів навчання повинно відбуватися з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін, тенденцій розвитку спеціальності, ринку

праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

1.8. Основні принципи, на базі яких розробляються ОП:

- системність – дотримання відповідності мети, змісту ОП, методів, форм, засобів, технологій і механізмів реалізації освітнього процесу очікуваним результатам навчання;
- наступність – наявність послідовного зв'язку між різними етапами освітнього процесу та ступенями вищої освіти;
- інноваційність та інтегрованість освіти і науки – врахування сучасних досягнень розвитку науки та відображення результатів наукових досліджень у змісті ОП;
- студентоцентрованість – зорієнтованість освітнього процесу на студента, його здатність навчатися та набувати ним відповідні компетентності;
- формування компетентностей студентів як їхніх результатів навчання;
- врахування потреб, інтересів та вимог усіх зацікавлених сторін;
- інтеграція освітнього процесу у Європейський простір вищої освіти;
- модульність – структурування змісту ОП;
- збалансованість та реалістичність ОП – об'єктивність присвоєння кредитів компонентам ОП, здатність студентів у визначені терміни навчання набути очікувані компетентності за результатами виконання програми;
- гнучкість та мобільність структури ОП – можливість адаптації структури і змісту ОП до змін потреб та інтересів зацікавлених сторін;
- відповідність ОП національній рамці кваліфікацій.

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ОП

2.1. ОП повинна відповідати вимогам та містити такі складові:

- титульну сторінку;
- загальну характеристику освітньої програми;
- погодження з зовнішніми стейкхолдерами, залученими до розробки освітньої програми (бажано залучати такі групи стейхолдерів: представників бізнесу, роботодавців, випускників, здобувачаів вищої освіти, професійнігромадські організації та інших у залежності від специфіки ОП);
- профіль програми (містить цілі освітньої програми, опис предметної області, працевлаштування та продовження освіти, стиль та методика навчання, програмні компетентності випускника, ресурсне забезпечення реалізації програми, академічна мобільність).
- структура та компоненти освітньої програми (розподіл змісту освітньої програми та обсягу кредитів ЄКТС за компонентами освітньої програми, структурно-логічна послідовність їх вивчення).
- опис форм атестації здобувачів освіти;
- матриці відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК, співвідношення результатів навчання та компетентностей, співвідношення навчальних дисциплін та результатів навчання;
- вимоги професійних стандартів (за наявності).

2.2. Обсяг ОП та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) має відповідати вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

2.3. Зміст ОП повинен мати чітку структуру, щоб освітні компоненти, включені до освітньої програми, становили логічну взаємопов'язану систему та в сукупності давали можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

2.4. Зміст ОП повинен відповідати предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо ОП є міждисциплінарною).

2.5. Структура ОП має передбачати можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством.

2.6. ОП та навчальний план повинні передбачати практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

2.7. ОП повинна забезпечувати набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям.

2.8. За наявності професійного стандарту він повинен бути врахований при формуванні змісту ОП.

2.9. Обсяг ОП та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) повинен відповідати фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання.

2.10. ОП повинні орієнтуватися на студента, створювати умови для формування індивідуальних траєкторій навчання та зосереджувати спрямування на розширення можливостей особи щодо працевлаштування і до подальшого навчання з вищим рівнем автономності.

2.11. Проектування ОП повинно здійснюватись у спосіб, що сприяв би розвитку певного набору компетентностей, які вважаються корисними та потрібними для академічної, професійної та/або професійно-технічної сфери, своєчасно адаптуватися до вимог ринку праці та до професійних потреб осіб, що навчаються.

2.12. ОП повинна передбачати практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє студентам отримати досвід у галузі, пов'язаній з їх навчанням, давати можливість здобути компетентності, що потрібні для подальшої професійної діяльності.

3. ВІДКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

3.1. Процес створення освітньої програми традиційно включає такі етапи:

- Аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів (суспільна потреба, консультації із зацікавленими сторонами, цікавість програми із академічного погляду, чи визначені спільні точки прив'язки, ресурси всередині/зовні вищого навчального закладу (наукової установи)).
- Визначення профілю освітньої програми.
- Проектування мети програми та кінцевих результатів навчання.
- Визначення загальних і фахових компетентностей.
- Розроблення навчального плану.
- Розроблення модулів і вибір методів викладання.
- Визначення підходів до навчання та методів оцінювання.
- Розроблення системи оцінювання якості освітньої програми з метою її удосконалення.

3.2. Розроблення проєкту ОП можуть ініціювати кафедри Університету, а також штатні науково-педагогічні працівники.

3.3. Для розроблення проєкту програми ініціатори формують проєктну групу з розробки ОП із визначенням майбутнього гаранта ОП.

3.4. Рішення про відкриття або закриття ОП ухвалюється Вченою радою Університету за поданням Навчально-методичної комісії Вченої ради Університету з урахуванням результатів проведених оцінок (у тому числі – оцінки економічної доцільності) та експертиз Центру забезпечення якості освіти.

3.5. Прийняття рішення щодо відкриття та закриття будь-якої ОП в Університеті здійснюється за таких умов:

- дотримання принципу прозорості;
- проведення консультацій всіх зацікавлених сторін (науково-педагогічні працівники, адміністрація, студенти, роботодавці тощо);
- оцінка необхідного методичного, кадрового і матеріального забезпечення;

• здійснення оцінки ризиків та оцінки економічної доцільності;

• проведення зовнішньої експертизи;

• забезпечення відкритого розгляду проєкту ОП для всіх зацікавлених (проєкту ОП) і результатів оцінок та рецензій;

• перевірки проєкту ОП Центром забезпечення якості освіти.

3.6. Всі нові ОП мають пройти єдиний порядок затвердження, що містить їх послідовний розгляд такими підрозділами:

- проектною групою, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на засідання випускової кафедри;

- випусковою кафедрою (спільним засіданням випускових кафедр), позитивне рішення якої (яких) є підставою для передачі матеріалів вченій раді факультету;

- вченою радою факультету, яка здійснює перевірку збалансованості та реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідність освітньої програми Ліцензійним умовам. Позитивне рішення вченої ради факультета є підставою для передачі матеріалів на перевірку Центру забезпечння якості освіти. та на розгляд навчально-методичної комісії Вченої ради Університету після позитивного рішення Центру якості освіти та навчально-методичної комісії Вченої ради Університету ОП виноситься на розгляд Вченої ради Університету;

3.7. У випадку затвердження ОП наказом ректора Університету призначається гарант ОП, який здійснює безпосереднє керівництво ОП за рівнями вищої освіти. Гарантом ОП може бути штатний науково-педагогічний працівник Університету, який має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до ОП спеціальністю. Гарант ОП несе персональну відповідальність за забезпечення якості навчання на освітній програмі, своєчасне надання інформації з моніторингу програми, дослідження траєкторії шляху випускників прорамии, її акредитацію та конкурентоздатність.

3.8. Відповідальність за високий професійний рівень науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, які беруть участь у забезпеченні ОП, наявність необхідних інформаційних ресурсів, спеціалізованого обладнання і приміщень, релевантність, об'єктивність і відкритість процесів оцінювання навчальних досягнень осіб, які навчаються покладається на гаранта ОП.

3.9. Кафедри як основний та базовий структурний підрозділ несуть повну відповідальність за реалізацію ОП, в яких вони задіяні.

3.10. Завідувач кафедри забезпечує ефективну реалізацію процедур внутрішньої системи забезпечення якості на рівні кафедри: експертиза якості освітніх програм, діагностика результатів навчання здобувачів вищої освіти, забезпечення якості викладацького складу, зясування думки стейхолдерів.

3.11. Експертиза якості освітніх програм включає аналіз якості освітніх програм, проведення моніторингу якості та організаційний супровід процедури періодичного перегляду освітніх програм через:

– аналіз пропозицій робочих проектних груп з розроблення та супроводження освітніх програм їх структури та змісту;

– експертиза освітніх програм та навчальних планів, періодичний перегляд освітніх програм та навчальних планів;

– супровід процедури періодичного перегляду освітніх програм;

– інформаційне забезпечення в частині внутрішньої акредитації та експертизи освітніх програм.

4. МОНІТОРИНГ, ПЕРЕГЛЯД І ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

4.1. Регулярний моніторинг, перегляд і доопрацювання освітніх програм проводяться з метою забезпечення належного рівня освітніх послуг та створення сприятливого й ефективного навчального середовища для здобувачів вищої освіти.

4.2. Моніторинг Освітніх програм здійснюється на локальному і загальноуніверситетському рівнях.

4.3. Локальний моніторинг здійснюється, як правило, членами робочої групи програми із залученням представників органів студентського самоврядування, студентів, роботодавців. Відповідальність за організацію і проведення локального моніторингу ОП покладається на її гаранта. Результати локального моніторингу не менш як один раз рік обговорюються на вченій раді факультету.

4.4. Організація і здійснення загальноуніверситетського моніторингу, метою якого є узагальнення та поширення кращих практик в межах Університету, своєчасне виявлення негативних тенденцій, допомога у формуванні відомостей про самооцінювання освітньої програми для акредитації та формування фактологічної бази для акредитації, покладається на Центр забезпечення якості освіти спільно з відділом моніторингу та навчально-методичну комісію Вченої ради Університету.

4.5. Необхідною складовою локального і загальноуніверситетського моніторингу є опитування студентів, випускників та роботодавців щодо їх задоволеності ОП, її компонентами, організацією і забезпеченням освітнього процесу, викладацьким складом.

4.6. За результатами моніторингу складається аналітичний звіт, який подається до навчально-методичної комісії Вченої ради Університету. Для формулювання висновку за результатами моніторингу освітньої програми використовується трьорівнева шкала:

- висока якість – ОП має високий рівень досягнення результатів;
- середня якість – ОП має середній рівень досягнення результатів;
- неналежна якість – ОП має серйозні недоліки.

4.7. Основними підставами для перегляду та/або закриття ОП є:

- зміни у нормативних документах, які регулюють питання змісту освіти за відповідним рівнем та/або спеціальністю, у тому числі введення в дію нових освітніх та професійних стандартів;
- ініціатива і пропозиції гаранта освітньої програми та/або академічної ради і/або НПП, які її реалізують;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми.
- результати моніторингу, якщо ними встановлено: 1) невідповідність розрахованого навантаження реальному навантаженню студента на опанування програми в цілому та/або на вивчення навчальних дисциплін; 2) недостатній рівень опанування програмних результатів навчання більшістю студентів; 3) недостатню валідність результатів оцінювання: 4) інші факти, які свідчать про недосягнення визначених Освітньою програмою цілей та/або недотримання вимог стандартів забезпечення якості;
- перевищення витрат на реалізацію ОП над плановими показниками та/або суттєве зменшення надходжень на її реалізацію, що унеможливлює її фінансування у повному обсязі;
- результати моніторингу ринку праці, якими виявлено невідповідність ОП його потребам;
- інші визначені законодавством України обставини.

4.8. В результаті перегляду має відбуватися безперервне вдосконалення програм. Внесення змін до ОП і прийняття рішення про їх припинення здійснюються із дотриманням тих самих умов і у тому самому порядку, що і затвердження.

5 ПРОЗОРІСТЬ ТА ПУБЛІЧНІСТЬ

5.1. Відомості про ОП чи її проект розміщуються на сайті Університету на сторінці відповідної кафедри та структурного підрозділу.

5.2. Відповідальними за формування і зберігання паперових версій ОП є її гарант та декан факультету.

5.3. Відповідальними за повноту й своєчасність розміщення інформації про освітню програму на сайті Університеті є гаранти ОП спільно з деканами факультетів.